

Plenum

Torsdag 14.4.2016 kl. 15.59—18.39

2.2. Muntlig fråga om sysselsättningsfrämjande åtgärder (Antero Vartia gröna)

Muntligt spörsmål MFT 41/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga. Ledamot Vartia.

Debatt

16.24 **Antero Vartia vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kelan johtama perustulokokeiluselvitysryhmä luovutti pari viikkoa sitten esiselvityksen siitä, miten perustulokokeilu voitaisiin Suomessa toteuttaa. Selvitys luo hyvän pohjan onnistuneelle kokeilulle, jolla voitaisiin aidosti nähdä, miten perustulo vaikuttaa ihmisten elämään, työllisyyteen ja yrittäjyyteen. Nyt on poliittisen päätöksenteon vuoro, jotta selvitysryhmä voi valmistella tarkan kokeilumallin. Kysynkin ministeri Mäntylältä: mitä hallitus aikoo päättää perustulokokeilusta, ja tullaanko kokeiluun käyttämään muista sosiaalietuuksista säästyviä rahoja, jotta kokeiluun saadaan mukaan riittävästi ihmisiä?

16.25 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on mitä tärkein. Hallitus on nyt ensi viikolla kokoontumassa ensimmäisen kerran tämän asian äärelle keskustelemaan näistä tulevista jatkolinjauksista. Muun muun muassa eilen keskustelin puheenjohtaja Niinistön kanssa tästä asiasta, ja sain erinomaisen hyviä ajatuksia myöskin opposition suunnasta ja vihreiden suunnasta siitä, minkälaisia asioita te pidätte tärkeinä. Itse pidän erittäin tärkeänä sitä, että tätä vuoropuhelua käydään kaikkien puolueiden kesken, ja pidän tärkeänä sitä, että löydämme semmoisia toimintatapoja, joilla on ihan aito tavoite. Yhtenä osana tätä on muun muassa tämä, että selvitämme nyt sitten ilman muuta, onko mahdollista hyödyntää näitä sosiaaliturvaetuuksia, koska silloin se laajentaisi tätä kokeilua huomattavasti suuremmalle joukolle, jolloin voidaan myöskin olettaa, että nämä (Puhemies: No niin, ja aika on täynnä!) saatavat tutkimustulokset ovat laajemmat.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.26 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus julkaisi tiistaina työllisyys- ja yrittäjyyspakettinsa. Paketissa on paljon hyvää, mutta mukana on myös työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen ja vastikkeellisuuden lisääminen. Tämä on juuri päinvastainen suunta kuin perustulolla, joka vapauttaa ihmisiä, vähentää byrokra-

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

tiaa ja tekee työnteosta aina kannattavaa. Miten hallitus aikoo sovittaa yhteen nämä ristiriitaiset päätökset, ja aikooko hallitus lisätä työllisyyttä pakon vai kannustavuuden kautta?

16.26 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on ihan rehellisesti sanottava, että sekä—että. On sitä keppiä ja on porkkanaa. Minä en luiki mihinkään puun taakse piiloon selittelemään mitään asioita, vaan puhun suoraan. (Välihuuto) Meillä on tulossa maanantaina tiedotustilaisuus, jossa me kerromme, minkälaisia velvoittavuuksia on tulossa. Mutta tässä keskustelussa on kyllä kummallinen sävy. Minä ymmärrän sen, että näihin tiukennuksiin suhtaudutaan tosi kriittisesti jo ennen kuin niitä on edes esitetty. Mutta toisaalta, sitten kun esitetään jotakin positiivista, niin kyllä on nihkeää saada minkäänäköistä positiivista palautetta siitä. Se niin kuin unohdetaan jatkuvasti. Eli edustaja Vartialle sanon, että sekä—että. Me joudumme tekemään myös niitä ikäviä päätöksiä, ja se tullaan perustelemaan maanantaina, miksi näin tehdään.

16.27 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran jatkaisin tähän ministeri Lindströmin puheenvuoroon, että tämän perustulokokeilun tarkoitus on nimenomaan löytää nyt sieltä meidän järjestelmämme sisältä niitä elementtejä, jotka aiheuttavat näitä kannustinloukkuja, ja pohtia niitä eri vaihtoehtoja, joilla me saamme nimenomaan sen työn vastaanottamisen aina kannustavaksi. Se ei ole mikään yksinkertainen tehtävä. Ja tämän takia sen tutkimusasetelman täytyy olla erittäin tarkkaan pohdittu, koska meillä on sisäänrakennettuna järjestelmiin hyvin haastavia elementtejä — liittyen muun muassa asumistukeen ja moneen muuhun tällaiseen tulonsiirtoon — jotka täytyy nyt huomioida ilman muuta tässä kokonaisuudessa.

Mutta lähtökohta perustulokokeilulle on nimenomaisesti se, että me pystymme löytämään sieltä järjestelmän sisältä ne ongelmakohdat, jotka aiheuttavat sitä, että ihmiset kokevat, että heillä esimerkiksi ei ole oikeutta tai mahdollisuutta oman elämänsä hallintaan (Puhemies koputtaa) tai tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja, jotka liittyvät myös työn vastaanottamiseen.

16.29 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyttä edistävät toimet, kuten tämä perustulokokeilu ja monet hallituksen yrittäjyyspaketin toimet, ovat erittäin kannatettavia. Me tarvitsemme lisää työpaikkoja. Kehotan hallitusta tutustumaan myös Vantaan kaupungin malliin työllistää vammaisia ihmisiä. He ovat onnistuneet samaan sekä kaupungille että myös yrityksiin työpaikkoja, ihan oikeita työpaikkoja, vammaisille ja osatyökykyisille.

Toisaalta hallitusohjelmassa on vammaisyrittäjyyteen liittyen hyviä kirjauksia, mutta kuitenkin ette tehneet vammaisyrittäjyyteen liittyen mitään päätöksiä yrittäjyyspaketin yhteydessä. Kysyisin hallitukselta: mitä aiotte tehdä vammaisyrittäjyyden edistämiseksi?

16.29 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti valitettavaa, että aina, kun näitä ideoita tuodaan esille, voi olla, että tulee sellainen kuva, että joku ryhmä olisi jäänyt jotenkin ulkopuolelle. Ei se tarkoituksellista ole, vaan totta ihmeessä myös tällaisille osatyökykyisille... Hallitusohjelmassa on vahva kirjaus osatyökykyisistä ja toisaalta sosiaaliturvan ja tämmöisen yhteensovittamisesta, niin että koetetaan helpottaa myös osatyökykyisten pääsemistä työelämään. Ja nimenomaan näitten kokeilujen kautta pyritään hakemaan uusia ideoita.

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

Tämä Vantaan malli vammaisille on minulle ihan uusi. Tutustunpa siihen, koska siinä hän voi olla todellakin jotain potentiaalia. Kuten olen aikaisemminkin sanonut, kaikki hyvät ideat otetaan vastaan, ja kiitoksia tästä.

16.30 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen yrittäjyysehdotuksissa, ennen kaikkea, oli hyviä asioita. Siellä on mahdollisuus tähän starttirahan hyödyntämiseen ansiosidonnaisella ja sitten muitakin ehdotuksia: innovaatioaseteliä ja sitä, että ensimmäinen ulkopuolinen työntekijä olisi helpompi palkata.

Mutta jos lähdetään tästä laajemmasta näkökulmasta, niin nämäkin ovat tämmöisiä täsmäpaikkoja, joissa tietyissä tilanteissa helpotetaan yrittäjyyttä, ja sitten ne keinot siellä työntekijöiden puolella teillä olivat enemmän sitä raippaa. Nyt olisi tärkeämpää just miettiä sitä, onko tämä hallitus vähän niin kuin skitsofreeninen siinä, että työntekijöiltä rajoitetaan ja heiltä viedään etuuksia ja heitä raipoilla ohjataan kohti työntekoa, ja sitten yrittäjille tehdään tämmöisiä paikkoja yksityiskohtiin, jotka ovat hyviä mutta eivät muuta sitä kokonaisasetelmaa. Ja kun perustulossa lähtökohta on se, että kaikille tehdään taloudellisesti kannattavaksi olla yrittäjiä ja tehdä omia elämänvalintoja, jolloin niiden väliinputojien — freelancereiden, pätkätyöläisten ja itsensä työllistäjien, jotka ovat nykyään siinä välimaastossa — tilanne helpottuisi, niin oletteko te skitsofreenisia vai ette? (Naurua)

16.31 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olen tietysti jäävi arvioimaan — voi olla, että välillä tulee skitsofreeninen olo, kun tätä työtä tekee, mutta en kyllä allekirjoita sitä, että hallitus jotenkin tieteen ja tahtoen hyökkäisi jonkin ryhmän kimppuun. Se ideahan tässä on tietenkin se, että ensiksi pitää saada yrittäjyyttä, pitää saada niitä yrityksiä, jotka voivat työllistää. Eivätkä nämä ole toisiaan jotenkin poissulkevia eikä näitä pidä laittaa vastakkain.

Tätä yhteyttä käytän nyt hyväkseni: kun tämä ideoitu niin sanottu työnäytekokeilu on sanut aivan ihmeellisiä kuvioita tuolla julkisuudessa, niin haluaisin pikkuisen sitä valaista. Tämä ideahan on siis idea kokeilusta, jossa tämä työnäyte olisi täysin vapaaehtoinen. Työtön voisi itse päättää, haluaako hän tarttua tähän tilaisuuteen vai ei, mennä työpaikalle näyttämään, onko minusta tähän työhön vai ei. Potentiaalinen työnantaja voi katsoa, onko tämä henkilö sopiva. Työttömyysturvalla tekisi tämän homman. Älkää nyt ampuko ideoita alas ennen kuin niitä on edes julkistettu! (Välihuutoja)

16.32 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tässä ideassa, jota ministeri Lindström tuossa esitteli, kysehan on siitä, kuten olette esitelleet, että ilman palkkaa, ilman lomaa, ilman työterveyshuoltoa ja ilman eläkkeen kertymistä työtön joutuisi töihin, tai pääsisi töihin, kuten haluatte sen ilmaista. Mutta on ihan pakko todeta, (Hälinää) että olisi kiinnostavaa tietää, mistä tehtaasta näitä hallituksen aivopieruja oikein tulee. Tämän kysyn sen vuoksi, ministeri Lindström, (Puhemies koputtaa) että meillä on jo koeajat, työharjoittelut ja työkokeilut, silppu- ja pätkätyöt, nollatuntisopimukset ja vastentahtoiset osa-aikatyöt. Onko hallituksen tarkoituksena luoda uusi ilmaistyöntekijöiden luokka?

16.33 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että nimenomaan edustaja Lapintie, joka minusta käytti melko alatyylisestä ilmaisua, jota en toista tässä, otti tämän kysymyksen esille. Te puhuitte, että joutuisi,

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

pääsisi, te annatte ikään kuin sellaisen kuvan, että me olemme luomassa järjestelmää, jossa pakotetaan johonkin, kun juuri sanoin, että tämä on vapaaehtoisuuteen pohjautuva. (Ben Zyskowiec: Se pitää kieltää työttömiltä!) Toisekseen, tämä on kokeilu, jonka perusteella sitten katsotaan, toimiiko se vai eikö se toimi. Jollei se toimi, se lopetetaan. (Välihuutoja) Tämä hallitus uskaltaa tehdä kokeiluja ja uskaltaa tehdä virheitä ja myöntää ne virheet. Teille ei tunnu kelpaavan mikään, te ammutte ideat alas jo ennen kuin niitä on esitettykään! (Hälinää)

16.34 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Television Tenavat-sarjakuvassa oli Suuri kurpitsa, jota odotettiin tulevaksi ja joka ratkaisee kaikki ongelmat. Tämä perustulo on tämän päivän Suuri kurpitsa. Se poistaa köyhyyden, se poistaa kannustinloukut, se poistaa byrokratian, se poistaa sosiaaliturvaviidakon eikä se maksa mitään. Uskokoon, ken haluaa. Minä en oikein usko.

Mutta kannatan tätä hallituksen perustulokokeilua, koska se varmasti tuo esiin myös niitä haasteita, joita tällaiseen järjestelmään aivan varmasti liittyy. Kysymys kuuluu, että kun meillä on sellainen systeemi, että sosiaaliturvaa maksetaan kotiin, ja tämä on varsinkin sellaisille, jotka tulevat uusina työmarkkinoille, aika hankalaa — nuorille, maahanmuuttajille ja niin edelleen — niin eikö olisi hyvä kokeilla myös sellaista, että työikäisille ja työkykyisille ihmisille, varsinkin nuorille, ei maksettaisi sosiaaliturvaa kotiin, vaan aina edellytettäisiin ja tarjottaisiin jotain merkityksellistä tekemistä, joka on merkityksellistä näille ihmisille itselleen ja koko yhteiskunnalle.

16.35 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tunnistanut kysymystä itselleni, mutta nousin siitä huolimatta ylös, kun puhemies käski. (Naurua)

Eli kyllä edustaja Zyskowiec on siinä mielessä jäljillä, että kyllä me olemme menossa semmoiseen suuntaan, jossa yhä enemmän myös velvoitetaan asioihin eikä ole niin, että olisi joku automaatio. Kun me puhumme aina siitä, että mikä kannustaa ja mikä ei kannusta, niin kyllähän pitää rohkeasti pystyä puuttumaan tällaisiin asioihin, jotka kannustavat valitsemaan sen, että en tee töitä — koska työtä tekemällä tämä maa nousee. Enkä syytä taaskaan työttömiä, vaan syytän järjestelmää, ja sitä järjestelmää ollaan tässä muuttamassa. Se vaatii ikäviäkin päätöksiä, ja siitä tulee vastalauseita ja -reaktioita, mutta tämä hallitus uskaltaa niitä päätöksiä tehdä.

16.36 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tämä perustulokysymys nyt liittyy sitten enemmän sinne minun sektorileni, vaikka tässä ministeri Lindström erinomaisesti vastasi.

Kyllä: kyllä täytyy olla näin, että nimenomaan aktivoidaan ihmisiä tällaiseen erilaiseen työn vastaanottamiseen ja kannustetaan siihen. Se, miten se tapahtuu, on sitten toinen kysymys, ja nimenomaan tällä perustulokokeilullahan nyt pyritään siihen, että me löydämme ne kipukohdat siitä, kuinka me saamme ihmiset aktivoitumaan ja myöskin ottamaan enemmän vastuuta siitä omasta elämästään ja omasta elämänhallinnastaan. Eli järjestelmä rakennetaan semmoiseksi, että se passiivinen kotona olo ei ole käytännössä se tavoiteltava tila, vaan se tavoiteltava tila on se, että on jonkinlainen perusturva, joka myöskin omalta osaltaan kannustaa siihen, että uskalletaan lähteä erityyppisiin työsuhteisiin ja päätätöihin pelkäämättä sitä, (Puhemies koputtaa) että toimeentulo katkeaa syystä tai toisesta.

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

16.37 **Carl Haglund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, fru talman! Nämä hallituksen tällä viikolla esittelemät eri toimet ovat monelta osin kannatettavia. On kuitenkin selvää, että nämä eivät yksinomaan tule nostamaan Suomen työllisyyttä semmoiselle tasolle, mitä ollaan toivottu, ja jos taas katsotaan niitä hallituksen viime viikolla esittelemiä tavoitteita työllisyyden osalta, niin on selvää, että tämä edellyttää lisätoimia.

Olisin kysynyt pääministeriltä, mitä lisätoimia tulee ja milloin tässä on odotettavissa lisää konkretiaa, jotta näihin teidän työllisyystavoitteisiinne päästään. Olisin kysynyt myös ministeri Lindströmiltä, että kun totesitte tässä hyvin, että hallitus suhtautuu avoimesti eri esityksiin, niin miten hallitus nyt suhtautuu esimerkiksi RKP:n malliin siitä, miten meidän työnvälitystämme voitaisiin uudistaa.

16.38 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa aina tuntuu, että yhdellä ratkaisulla pitäisi ratkaista koko 110 000 uuden työpaikan problematiikka. Näin ei ole. Se tärkein tekijä siellä taustalla — mikä on jo tapahtunut — on se, että me palaamme talouskasvun tielle. Viime vuoden lopulla käänne tapahtui. Tämä kasvu ei riitä vielä siihen, että pääsemme 72 prosentin työllisyysasteen tavoitteeseen. Yhteiskuntasopimus toteutuessaan täyttää merkittävän osan eli noin kolmasosan tästä jäljellä olevasta tavoitteesta. Nyt esitettävät toimet, tämä koko kokonaisuus, tuovat osan siihen, ja me tarvitsemme lisää toimia. Esimerkiksi ensi vuoden alusta tulee muutoksia kotitalousvähenykseen, tulee yrittäjävähennys muille kuin osakeyhtiöille, ja erityisesti pienille yrityksille on tärkeää, että tämä maksuperustainen alv-tilitys tulee voimaan. Meille tulee (Puhemies koputtaa) yksinyrittäjän tukipaketti, meillä on itsensä työllistäjille (Puhemies: Ja sitten on aika täynnä!) lisätoimia, ja... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.39 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eipä tuohon pääministerin vastaukseen juuri paljon ole täydennettävää. (Välihuutoja vasemmalta) — Eli siis jo käynnissä ovat nämä kiky-kärkihankkeen toimenpiteet, verotus, kasvurahoitus, Team Finland, norminpurku, kilpailukyky sopimus, paikallinen sopiminen, yrittäjyyspaketti, yksinyrittäjän tukipaketti, innovaatioaseteli, innovaatiopankki. Kaikki nämä yhdessä ovat siihen kasvuun, siihen 72 prosentin työllisyystavoitteeseen. Niiden pitää toteutua, silloin me pääsemme siihen. Erittäin vaativa tavoite, mutta me uskomme siihen tavoitteeseen, vaikka kaikki muut eivät uskoisikaan.

16.40 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on peräänkuulutettu kasvu- ja työllisyyspaketin merkittävyttä, ja hallitus kaipaa myös arvostusta. Täytyy sanoa, että siinä paketissa on paljon myönteisiä asioita, muun muassa yritysrahoituksen ja työllistämiskynnyksien kehittämisen suhteen, ja tunnistamme tässä monia sosiaalidemokraattisia esityksiä. Mutta kannan erityistä huolta nyt yhdestä asiasta, ja se on se, että meillä on 122 000 yli vuoden työttömänä ollutta pitkäaikaistyötöntä — 20 000 enempi kuin viime vuonna. Tämä hallituksen tavoite, 72 prosentin työllisyysaste, 110 000 uutta työpaikkaa, ei tule toteutumaan, elleimme me saa jotain tolkkua ja käännettä tämän pitkäaikaistyöttömyyden kasvun pysäyttämiseksi ja laskuun saamiseksi. Työttömyyden kesto on keskimäärin jo 52 viikkoa, ja jos ihminen on 55 plus, niin yli 90 viikkoa — ajatelkaa. Sen vuoksi olemme esittäneet, että nyt pitäisi rakentaa semmoinen jämäkkä pitkäaikaistyöttömyyden katkaisuojelma, (Puhemies koputtaa) jonka rahoitus katsottaisiin budjettiriihessä. (Puhemies: Ja nyt on aika yli!) Ollaanko tähän valmiita?

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

16.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Ihalaiselle kiitoksia kiitoksista ja rakentavasta lähestymisestä tähän valtavaan ongelmaan. Pitkäaikaistyöttömyys on nimenomaan se ongelma, mihin meidän pitää puuttua, ja näillä toimenpiteillä, mitä me nyt teemme, pyritään kyllä vastaamaan myös tähän haasteeseen. Pitkäaikaistyöttömyyden yksi iso ongelma on tietenkin se, että nämä ihmiset eivät välttämättä enää kaikki ole siinä kunnossa, että he olisivat valmiita sinne avoimille markkinoille työllistymään, eli tähän pitää panostaa. Me olemme nyt koettaneet miettiä niitä keinoja, millä ne ihmiset pääsisivät siitä oravanpyörästä, etteivät he pyörisi siellä toimenpiteissä, että he pääsisivät seuraavalle portaalle. Tämä on se visio, mitä me tavoittelemme. Tämä on aivan totta, 52 viikkoa, ja jos me saisimme lyhennettyä tämän pitkäaikaistyöttömyyden 36 viikkoon, niin meillä ongelmat olisi aika lailla ratkaistu. Tämä on täysin hallituksen tiedossa, ja kyllä me tiedämme sen, että kyllä rahaa-kin siihen tarvitaan. Se on sitten aina hallituksen sisällä käytävä keskustelu, koska ja milloin sitä rahaa näihin panostetaan. Mutta edustaja Ihalainen kiinnitti aivan oikeaan asiaan huomiota.

16.42 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä, että tämä perustulokokeilu etenee, koska sillä halutaan puuttua ihan oikeaan ja aitoon, isoon ongelmaan mitä tulee meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme, nimittäin siihen, että lyhytaikaisia töitä ei kannata tehdä silloin, kun sosiaaliturvan varassa elää.

Mutta mikä on se ongelma, jota hallitus nyt yrittää ratkaista tällä työnäytteellä? Onko hallituksen mielestä ongelma se, että työstä tulee maksaa palkkaa? Meillä on suomalaisilla työmarkkinoilla jo hyvin paljon erilaisia joustoja. Meillä on paljon työntekijöitä, jotka eivät tule toimeen palkallaan, ja työkokeilujen puitteissa teetetään jo tällä hetkellä ilmaistystä, niihin liittyy jo tällä hetkellä hyvin paljon epäkohtia. Ministeri Lindström, ettekö te näe isona riskinä, että työnantajat sitten jatkossa ottavat ihmisiä tekemään näitä työnäytteitä sen sijaan, että otetaan palkallisia työntekijöitä palkkalistoille?

16.43 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä kerran rautalankaa. Tässä on kyseessä ei-työsuhteinen, vapaaehtoisuuteen perustuva, lyhykestoinen työskentely työttömyysetuudella potentiaalisen työnantajan tehtävissä. Tämä tukee näitten piilossa olevien työtilaisuuksien löytymistä ja antaa työttömälle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan, soveltuvuuttaan ja asennettaan. Työnhaku työtä tekemällä helpottaa myös rekrytointiongelmia. Siitä huolesta, että tässä ollaan luomassa joku ihmeellinen ilmaistymämarkkina: Minä sanoin jo äsken, että tämä malli on vielä kesken. Se täytyy valmistella silleen, että nämä porsaanreiät, aivan oikein, on tunnistettava. Tässä on riskejä, ne pitää pyrkiä minimoimaan. Ja koska tämä on kokeilu, niin jos se ei toimi ja löydetään joitain epäkohtia, ne korjataan, tai sitten tämä malli ei tule voimaan.

Frågan slutbehandlad.